Після конфіскати — наклад другий.

Ч. 130 (10.807). Львів, вівторок 15. червня 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Основні зміни в польській конституції.

Не повновласти для президента, а § 14. — Сойм буде без значіння. — Зміни в уряді. — Пілсудський головою тіснішої воєнної ради. — Поміркована лівиця за негайним розвязанням сойму і новими виборами. — Коли буде скликаний сойм?

Варшава, 13. червня 1926.

Зі звідомлення пос. Путека у вчорашніх денниках про його авдієнцію у прем. Бартля виходить, що найважніша конституційна зміна, яку уряд хоче перевести, це надання президентові держави права видавати декрети, які малиб силу закону, в часі, коли не радить сойм. Якби переведено цю зміну конституції, то президент не потребував би вже спеціяльних повновластей, бо мав би завсіди змогу перевести свої пляни шляхом декрету. Таким робом воскрес би відомий § 14. австрійської конституції. Крім цього президентові держави мають дати право розвязувати сойм, як також обмежувати час соймової сесії, так, що буджет мусів би бути ухвалений в речинці, який буде згори означений.

Зміни в уряді, а саме на тих становищах, що їх тепер займають управителі міністерств, прийдуть в найближчому тижні. До зміни на становищі мін. закордонних справ прийде мабуть остільки, що дотеперішній управитель міністерства п. Залеський буде іменований міністром.

Варшавська преса повідомляє, що президент Мосціцький підписав сьогодня декрет, яким привертає обовязуючу силу декретові про органі̓зацію найвищих військових властей з дня 7. січня 1921 р.

Три партії поміркованої лівиці, а саме ППС, Визволенє і Стронніцтво Хлопске вислали вчора до марш. Ратая таке письмо: „Підписані клюби мають честь просити п. маршалка скликати якнайскорше сойм з метою його розвязання і визначення речинця нових виборів, згідно з 26 ст. конституції“. Цікава річ, що четвертий клюб бльоку поміркованої лівиці, себто Клюб Праці, з якого вийшов прем. Бартель, того письма не підписав, бо голова уряду думає перевести вибори аж за пів року. Сьогодня попол. відбулася конференція прем. Бартля з марш. Ратаєм у справі політичного положення і в справі скликання сойму. Речинця ще не усталено, але береться під увагу день 22. червня, себто найближчий вівторок. Завтра відбудеться в цій справі ще одна конференція прем'єра з марш. сойму.

Конференція малої антанти.

Конференція міністрів заграничних справ держав малої антанти буде 17. червня. Потриває три дні. Дня 20. червня буде конференція представників преси малої антанти.

Криваві сутички в Празі.

Прага, 12. червня 1926.

Підчас учорашніх комуністичних демонстрацій прийшло до сутичок із поліцією. Демонстранти, щоби перервати кордон, обкинули поліцію камінням, цеглами й залізом. Поліція ужила гумових палиць і стріляла з револьверів; ранила одного робітника. Було ранених 59 поліцаїв і кількох цивільних людей. Пізно в ночі вспокоїлося в місті.

Після тих подій комуністичні посли, які були на вічу, вернули до сойму й жадали, щоби прем. Черни здав звіт про події. Соціялісти поставили таке саме внесення. Дискусія про аграрні мита покінчилась около 4 год. рано. Після перерви референт Задіна ввійшов на трибуну, комуністи счинили гамір. Ком. посол Гіршль кинувся на референта і хотів вирвати йому з рук реферат. Инші ком. посли прилучилися до Гіршля, аж соймова сторожа оборонила пос. Задіну. Прийшло до сутички між комуністичними послами й сторожею. Референт диктував тимчасом промову стенографам. Ком. посол Мікуліцов перескочив через міністерські лавки й кинув на салю фотель премієра. Засідання перервано.

Конфлікт між Туреччиною і СРСР.

„Лє Матен“ повідомляє з Царгороду з англійських джерел: Після довшої конференції турецького мін. закорд. справ з амбасадором СРСР. оголошено комунікат, з якого виходить, що взаємини між Туреччиною і СРСР. дуже напружені.

Анатольська Агенція заперечує повищу вістку і стверджує, що взаємини між Ангорою і Москвою якнайкращі. Рівночасно заперечує, начеб англ. амбасадор Ліндсей, французький амб. Саро і високий комісар Сирії Жувенель обговорювали з турецьким урядом справу приступлення Туреччини до Союза Народів.

Болдуін про положення в Англії.

Льондон, 12. червня 1926.

Дня 25. ц. м. відбудуться в палаті громад наради в справі положення, викликаного страйком в угляному промислі. Сьогодня говорив про це прем. Болдуін підчас маніфестації консерватистів в Уілшир, висказуючи жаль, що обі сторони відкинули пропонований урядом арбітраж. Болдуін переконаний, що поки не введеться нової системи праці в копальнях, цей спосіб полагоди конфліктів був би найбільш пожаданий.

Англійський нарід знає — говорив премієр, — що ніякі революційні зміни не в силі дати йому більше демократичного устрою. Тому ніде в світі нарід не є менше схильний до диктатури, як в Англії.

Інтервенція в справі участи Еспанії в С. Н.

„Менчестер Гардіен“ повідомляє, що англійський король Юрій вислав письмо до короля Альфонса, а прем. Болдуін до Прімо де Рівери, щоби змінити рішення еспанського уряду про виступлення зі Союза Народів.

Після вбивства отам. Петлюри.

Відень, 13. червня 1926.

З Парижа повідомляють, що там прийшло до сутички між українськими і жидівськими робітниками на тлі вбивства от. Петлюри. Щойно поліція привернула порядок.

Комітет жидівської делегації приготовляє видання документів у справі погромів на Україні. Має то бути збірка п. з. „Чорна книга“.

Панахида.

„За спокій, тишину і добру память“.

Львів, 13. червня 1926.

Чепурна церковця колишнього австрійського гарнізону для православних вояків при вул. Францішканській битком набита. Переповнена церковна нава, переповнені хори і широка галерія по обох боках церкви. Багато народу, не маючи змоги добитися до церкви, заповнило простір перед церквою, а навіть розлилася людська хвиля по Францішканській вулиці. Публика: інтелігенція і робітництво. Між нею видні представники українського громадянства у Львові та гурток наддніпрянської еміграції з дітьми і молодю. Всі достроєні внутрішньо і зовнішньо до сумної хвилі, до моменту скорботного спогаду, тільки тут і там пестріє буденний одяг, розриваючи зовнішньо гармонію публики і хвилі.

До чепурної церкви при вул. Францішканській прийшли спомянути „раба Божого Симона представники всього населення колись державного города Львова.

Для тих справді не було місця на недільній панахиді.

Год. 12·45 Церковцю розяснює море світла. Відкриваються „царські ворота“. Повагом виходить з них з хрестом у руці священик в жалібних ризах. Це єромонах Борис з Почаївської Лаври. Спершу говорить коротку проповідь про Того, що боровся за велику ідею Народу, що бажав усім щастя і добра, що носив ту ідею в серці, що здійснював її у кривавій, непосильній боротьбі, що обносив її з горсткою вірного війська на вістрях багнетів по всій Україні, що голосив її серед важкої недолі, проковтуючи гіркий хліб еміграції... І взиває зібраних, щоби помолилися за душу, за спокій, тишину і добру память Того, що Його кров багряницею вкрила орудні камені паризької вулиці, а колись певно буде символічною багряницею „царственного“ українського народу.

Мерехтить благовійне світло тоненьких воскових свічок, зноситься в гору кадильний дим — як Авлева, жертва, поважно-ніжно, скорботно-настроєво линуть молитвенні слова священика, жалібно відповідає йому хор.

„За спокій, тишину і добру память“ „раба Божого“ Симона, за „відпущення гріхів вільних і поневільних“, за „квітисте місце на Господньому лоні для борця, мученика, ідеаліста — моляться всі, повторюючи в думці молитвенно-скорботні слова священика, виголошувані українською літературною мовою.

Можна було думати, що українська літературна мова, навіть архаїзована, заступаючи в церкві староцерковнословянську літургічну мову, буде різким противенством церковної атмосфери. Отже ні! Жива мова богослуження ще підносила святочність хвилі.

„Вічна память“ проспівана хором, — і опорожнюється церква, а публика, що молилася за „спокій, тишину і добру память“, зустрічається на вулиці з „марсовими“ постатями польських поліцаїв, які визиваючо стоять з крісами на раменах.

Навіть скорботну святочність такої хвилі мусить підiести польський поліцейський кріс!

Сумна вістка.

Василь Крижанівський, мистець-маляр, старшина армії У. Н. Р., помер у суботу 12-го ц. м. у 35 р. життя у Львові. Похорони відбудуться в понеділок 14. ц. м. в 4. год. попол. з каплиці Анатомічного Інституту при вул. Пекарській на Личаківський цвинтар.

Політичні методи.

(Від власного кореспондента.)

Льондон, 9. червня 1926.

I.

Уряд Чемберлена тільки-що осягнув велику удачу, якою справедливо може гордитися: угодою з Туреччиною полагоджено питання віляєту Мосульського, себто питання залежности й границь Мезопотамії. Турки, правда, одержують декілька користей, на загал одначе вони уступили з непримиримого становища, на якому стояли представники Кемаля на всіх міжнародніх конференціях за останніх кілька років — у Льозанні, Брюсселі, Женеві. Бо британський уряд, знаючи, що за Ангорою стоїть Москва, не дрімав. Турки довго стояли твердо й уперто, та все таки згодом вони розпочали непокоїтися супроти послідовних британських заходів — рівно чужих духові Союза Народів, як принціпам тзв. нової дипльоматії. Щоб мати мир, Чемберлен не вагався показати, що як треба, то він і на війну готовий. Між ин. він не побоявся також увійти в порозуміння з Мусолінієм тай, щоби настрашити Ангору, користуватися апетитами на Малу Азію, що їх приписують Італії. Кілька днів перед підписанням угоди щодо Мезопотамії, англійські пресові агенції розпустили по світі чутки, що італійсько-турецька війна, мовляв, може вибухнути через три тижні. Чемберлен виявився тут грачем куди зручнішим від Льойда Джорджа, котрий нацькував був Греків проти Ангори, а потім позволив Ангорі їх розгромити. Замісць того Чемберлен завісив над Туреччиною загрозу союза англьо італійського, до якого ще могла би була приєднатися і Греція. Цікаво булоб нині знати, чи і яку нагороду за співучасть у грі матиме Італія — поза відомим уже признанням сфери впливів в Абісинії.

Немає й сумніву, що дипльоматична перемога в мосульському питанні є одним з овочів перемоги над загальним страйком. Очі всього світа були тоді звернені на Велику Британію. Якби страйк не був тоді так швидко і рішуче зломаний, якби далі Англія була давала світові видовища довгих і виснажуючих внутрішніх труднощів, то Турки не були би так раптом рішилися піти на угоду.

Угода та, своєю чергою, скріпляє Британську Імперію на цілому Сході. Вона ослаблює опір єгипетських націоналістів тай скріплює над Єгиптом той нагляд, який Англійці мусіли зберегти за всяку ціну. Заглюль баша, хоча переміг у парляментарних виборах, то в туж мить подався перед рішучим протестом британського представника, а присутність великого воєнного корабля в Олександрії теж причинилася до

— З судової гумористики. Один із львівських суддів мав учора рішати нелегку справу: судив двох підміських громадян, Сусів, батька та сина, які побили на рогачці акцизників, обороняючи... когута. Конфлікт мав свою довшу історію. Суси, живучи біля рогачки, мали когута, який переходив за рогачку у відвідини. Кожний раз, коли господар перейшов рогачку за когутом, щоби принести його до хати, акцизники, стоячи на букві закону, домагались мита. Ясно, що коли Сус не міг розяснити урядовцям незаконности таких домагань, мусів переносити власного когута контрабандою. Коли раз акцизник хотів перевірити мішок залізним прутом і замахнувся — батько Сус, лякаючись за когута і власні плечі, відмахнувся, прикликав до помочі сина і почався справжній бій когутів. Батько дістав 2 міс. арешту за те, що побив урядовців у службі, син 2 тижні, але дійсна причина процесу нерозяснена: чи може когут переходити рогачку там і назад без оплати, коли не йде на базар, а просто на відвідини до сусідного курника?

— З темної хроніки. Між Бориславом і Тустановичами два невідомі бандити напали на поліцая Скрипчака, підстрілили його та поранили. — У Перемишлі шевський челядник Івашко стрілив чотири рази до своєї жінки та поранив її. — У Бориславі парубок Пагута вбив ударами ножа парубка Козака. — Два місяці вязниці дістав селянин Верхратський зі Старого Села за напад на Шехтера з метою грабіжі. — На три місяці засудили селянина з Коцурова, Засадського, який відобрав батьківський годинник Сеньковї Гулі, що відкупив його від мами Засадського. Засадський зробив цю „ревіндикацію" вночі, вдершись через вікно до хати Гули, а крім цього мав на совісти ще инші крадіжі. — Як би до цієї хроніки додати всі инші, менші крадіжі і ошуканства, що трапились на протязі одної доби у самім Львові, то від неї потемніло би в очах.

— Також слава. Львівська преса передає звістку, що до її столиці вернувся „герой" відомого процесу студент Штайґер, який після звільнення поїхав до Берліна та Відня і друкував свої спомини в якімсь жарґоновім часописі. Оповівши в них подрібно історію своєї невинности, (себто, що „нічого не бачив і нічого не знає") кажуть, одержав за це високий гонорар у долярах і хотів продовжувати правничі студії у Відні, але якось не почував себе там добре і волів вернутись до міста, де користується славою Чехівського героя, який по непорозумінню „попав у ґазети".

— Ювилей Штайнгавзена. Дня 2. червня обходив відомий німецький історик культури, д-р Ґеорґ Штайнгавзен свої 60-і уродини. Штайнгавзен видав цілий ряд цінних і дуже почитних праць з обсягу німецької культури, між иншим „Історію німецького листа" (в двох томах), історію німецької культури (в трьох частинах), двотомову збірку середновічних приватних листів і кілька інтересних культурно-історичних монографій (нпр. про купців у минулому Німеччини, про домашнє й товариське життя XIX стол. і т. д.). Штайнгавзен, з фаху бібліотекар і директор міської бібліотеки у Касселі, має теж великі заслуги як видавець журналів і збірок: „Archiv für Kulturgeschichte" (від 1893-го р.), „Denkmäler der deutschen Kulturgeschichte" і „Monographien zur deutschen Kulturgeschichte". З. К.

— Поїзд Букарешт-Чернівці, на який ждали в непевности, приїхав зі спізненням, оминувши катастрофу: коли переїхав міст біля Фоксані (Румунія), міст негайно завалився.

— Горкий вертається до Росії, після кільканалітнього побуту в Італії, де залюбки виїзжав ще перед війною до своєї вілли на острові Капрі. Колишній конфлікт між радянським урядом і письменником, видко полагоджений.

— Померла у Варшаві відома польська оперова артистка Ірена Богус-Гелерова, жінка бувш. директора львівського театру. Причиною — надмірна скількість ужитого вероналу; одні кажуть, що маємо до діла з помилкою, тому, що померша вживала веронал постійно, инші, що — з самогубством.

— З кіна. Кіно „Марусенька" почало виставу великої еротично-кримінальної драми п. з. „Наречена комісаря поліції". Уголовні ролі цих рисуня Каріна Бель і божище жіноцтва Гуннар Тольнес.

— Товариський зїзд матуристів з року 1886 відбудеться в Коломиї дня 29. червня ц. р. За Комітет: о. Русин, о. Крушельницький, Лібгарт, Геллер. 1—1

— Ой не ходи Грицю по вечерницях в нечищених „Елеґантом" черевиках, бо хто чужу пасту уживає, той у дівчини щастя не має.
1900 1—1

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

Антін Вільшенко: ЖИТТЯ й ПРИГОДИ ЦЯЦІ-СКОРОПАДА, їх Ясности Вел. Комтура Залізної Остроги, Генерального Обозного Куріня УСС. її прч. Львів 1926. Накладом „Червоної Калини". Ст. 270 з ілюстраціями.

ЖУРНАЛИ:

„ЛІТЕР.-НАУК. ВІСТНИК", книжка VI. червень. Зміст: О. т. Грицай: Каменяреві Україн. — Уляна Кравченко: Оратові. Мик. Матіїв-Мельник: Поворот. Ю. Шкрумеляк: Досвід. Сергій Жигалко: Одружиння. Евг. Маланюк: Напис на книзі віршів. Дажбожич: Моїй Музі. А. Карашевич: Лаконізми. В. Завадська: Спогади з одного дня в Київі. І. Федорович-Малицька: Жінка і мистецтво. Д. Д.: Трагедія Франка. Д-р Ст. Смаль-Стоцький: Франко і українська літературна мова. М. Возняк: З перших років письменської діяльности Б. Грінченка. Характерник: Кілька уваг з приводу чужих схем історії сходу Европи в нашій історіографії. М. Іванс-ко: Нариси. III. Шляхи організації духовости. О. В.: Parturiunt montes.

Діточе свято

всенародніх шкіл У. П. Т.

Відбулося воно дня 6. червня 1926 на площі „Сокола-Батька". Хоча цілий день була непевна погода, а по полудні росив малий нощ, прийшли на грище всі майже школи, а численно зібрана публика з дощевиками в руках заняла місця стоячі, сидячі і на трибуні. На підвисшенні засіла знана музика з Лисинич і намагалася достроювати свої тони до рухів вправляючих. Головним провідником вправ був п. Райтарівський, учитель школи Грінченка.

До масової вправи хоругвонками виступили діти в шістьох кольонах і на сигнал трубки розставилися справно до вправ вільноруч, хлопці праворуч від степениці, дівчата ліворуч. Всі мали в руках по дві хоруговки, трикутні, синьожовті. Хлопці були підперезані червоними крайками, дівчата були в народних і руханкових строях.

Виведена була тільки одна вправа під звуки „Гей, не дивуйте!" при чому хлопці вправляли краще і рівніще. Я певний, що публика радо глядїла би навіть на чотири такі вправи. На жаль, підготова таких вправ вимагає стільки заходів, що годі мріяти поки-що про чотири вправи. До вправ діти співали самі, а другий раз помагала музика.

Потім виступило 13 семинаристів з провідником і дали пять веж, з того три лекші, а дві останні трудніші. Одначе всі досить ефектовні. Будовані були гарно, але руховики не повинні один другого голосно наклакувати і змінати місця. Валено вежі також на числа і досить уміло.

Оригінальні були забави ріжних відділів рівночасно на цілій площі. Одна при тім недогода, що годі на всі відділи однаково звернути увагу. Зір просто губиться, не знати за чим слідкувати. У хлопців дуже гарно йшов „третяк", слабше „кіт і миш", мячева забава в двох колах була слабо підготовлена, зате дуже миле враження робив аркан під звуки музики. Провідником аркана був наймений хлопчина, перебраний за гуцулика, немов приєкрит величнім чорним капелюхом. Дівчатка бавилися в „остання пара вперед", перекидалися сєрсом, будув ли міст і инше.

Одначе з найкращих точок був хоровід, виведений спільно хлопцями і дівчатами. Фігури були прості, але виконані бездоганно.

Деякі точки програми відпали через відсутність шкіл, що злякалися дощу. Але й так цілість свята робила симпатичне вражіння, тимбільше, що виконане було власними силами, без усякої майже сторонньої помочи. І на будуче школи УПТ. не потребують ніякої фахової помочи ні від Українського Спортового Союза, ні від Сокола-Батька. Треба лише більше згідливости і закинення особистих анімозій. Тоді не буде неприємних дисоонансів у приготуванні до свята і нерівностей у самім його виконанні. **Т. Ф.**

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Дм. Котка.
Віторок 15.VI. Збараж.
Середа 16.VI. Теребовля.
Четвер 17.VI. Копичинці.
Пятниця 18.VI. Гусятин.
Субота 19.VI. Чортків.
Неділя 20.VI. Чортків.
Початок о год. 8.30 вечером. Ціни скрізь знижені. 1659 34—?

В прив. ґімназії СС. Василіянок у Львові (з повними правами державної), при вул. Супінського ч. 21, вступні іспити учениць до кляси І. визначується на день 23. червня (середу), а до кляс висших на дні 24—25 червня (четвер і пятницю) кождого дня о год. 9 рано і 4 пополудні. В тім самім часі переведено би вступні іспити також до IV. кляси гуманісти ного типу, але тільки в такім случаю, колиб до неї зголосилося відповідне число учениць. — Вписи до всіх кляс безпосередно по зложенню іспиту. — Зголошуватися до іспитів можна письменно і устно, предкладаючи метрику, послідну защеплення віспи і шкільні свідоцтва, та складаючи іспитову таксу. — Дня 13. червня отвирається в гімназії виставу жіночих ручних робіт і рисунків, яку можна буде оглядати до дня 16. червня включно. — Від 1. вересня гімназія матиме приміщення у власнім новім і по всім шкільним вимогам устроєнім будинку при вул. Длугоша, в безпосереднім звязку з гімназійним інтернатом, до которого учениці приймає ігумнат монастиря СС. Василіянок (Львів, вул. Зиблихевича ч. 30). — *Д-р Василь Щерат.*
1885 2—3

Вписи до шкіл: а) 7. кл. вселюдної хлопячої ім. Б. Грінченка і б) концесіонованої фахово-доповняючої для термінаторів столярського і слюсарського фаху, евентуально і шевського, відбудуться 30. червня і 1 і 2. липня ц. р. від год. 8—11 рано і від 3—5 попол. при вул. Городецькій 95. 1—2

В прив. коед. ґімназії УПТ. з правом прилюдности в Чорткові, відбудуться вступні іспити до приготовної і до І. кляси дня 28. червня. Вступні іспити до кляс від ІІ. до VI. відбудуться в днях 23—25. червня. — *Управа.* 1914 1—3

Реколекції для пань з провінції (жінок священиків і учителок) відбудуться у Львові в днях 3., 4. і 5. липня в монастирі СС. Василіянок вул. Потоцького 95. Мешкання, харч — денно 4 зол. Проситься привезти коцик, простирало і подушину. — *Ігуменат СС. Василіянок.* 1909 1—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НАПРАВУ годинників під управою фахових сил швайцарських полагоджує Гутерман Сикстуська 14. По стінні годинники посилаю домів. 1679 б) 32—?

ХТО потребує доброї учительки до науки дітий в часі вакацій, або й на цілий рік, зволить написати до Управи захисту для сиріт у Львові вул. Потоцького 95. 1868 3—3

ОСІННІ ІСПИТИ ЕКСТЕРНІСТІВ. Вакаційне репетіторіюм уряджують концесіоновані Кураторією курси „Екстерніста". Початок науки 1. червня ц. р. Вписи приймає Управа щоденно від 5—7 вечером в Евангелицькій школі, вул. Кохановського. Місячна оплата 30 зол., для урядників знижка. 1862 3—3

ШЕНКЛІВНА, Пекарська 44. Кваліфікаційний курс від 12. липня. Докладне перероблення міністеріяльних програм. Около 1400 апробованих. Інформації письменно. 1786 8—16

СЛУЖБА БОЖА, на мішаний хор Ярославенка, легкого укладу, партитура з голосами за 10 зол. до набуття у всіх книгарнях. 1839 3—10

ПАРОХ Я Залісці коло Ходорова до заміни за рівнорядну на підгірю. 1917 1—3

ДО ВИНАЙМУ 10-морговий сад на фільварку в Скнилові, оферти з долученням вадії 200 золотих, вносити до дня 24. червня на руки о. крилошанина Томовича, площа св. Юра 5. 1911 1—3

АБСОЛЬВЕНТ торговельного курсу абітурієнтів шукає заняття у Львові або на провінції. Може заложити і провадити хор. — Зголошення до Адміністрації під „Праця". 1910 1—2

1 ЗОЛ. коштує кожда золотнича направа у Гутермана Сикстуська 14. 1679 32-?

В ПОВІТОВОМУ МІСТІ близько Львова добре просперуюча адв. канцелярія, з причини перенесення до відступлення з днем 1. вересня ц. р. Близші інформації уділить Союз українських адвокатів — Руська 20. 1918 1—2

ШУКАЮ недорогої комнати з осібним входом від липня. — Зголошення: Львів, почтова скринка 110. 1922 1—2

В ПНІВЮ під Надвірною в Пасічною над Бистрицею, в гарній вілі з садом, та городом до приходів, три великі комнати з передпокоєм, верандою і двома входами, негайно до винайму до кінця серпня а навіть вересня. До міста та залізниці близько. Купіль коло вілі, гірський, лагідний, курацийний воздух. — Близші дані Poste restante Надвірна, за оказанням 2-золотівки С. Nr. 7,769,172.
1916 1—3

ВИСОКІ ТЕХНІЧНІ СТУДІЇ в Бельгії. Інжинерський диплом в двох і трьох роках. Відділ електротехн., електромех. Металюрґ. Хемії. Авто. Аеро. Залізниці. Бетон. Будов. Кольоніяль. Торговель. і індустр. Інж. Денні і вечірні курси. Можливість заняття для потребуючих студентів. Річно 580 бельг. франків. Проспекти даром. Писати у всіх мовах: Institut Supérieur Technique, Service O. Brd. Constitution 25. Liège (Belgique). 1915 1—4

КОНЦ. ПЕРШІ КУРСИ МАТУРАЛЬНІ І ДОПОВНЯЮЧІ „Пильність" École Reforme, Львів, Панська 14. Вписи до 10. липня. Проспект на шкільний рік 1926/7 на місци або почтою (долучити марку за 16 сот.) Аналогічні кореспонденційні. Численні подяки. Курси істнують від 1921 року. Жадати проспекту. 1912 1-4

НЕЗАМОЖНИЙ академік шукає якогось заняття бюрового, а найрадше лекцій з нищих кляс гімназіяльних! — Зголошення слати до Адміністрації „Діла" під „Академік". Львів, Ринок ч. 10. II. поверх.
1919 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Оповістка.

Вступні іспити до вищих кляс (від II. до VII. включно) української гімназії з правом прилюдности УПТ. в Дрогобичи відбудуться в днях 22-го, 23-го і 24-го червня ц. р.

Вступні іспити до І. кляси 28-го червня. Зголошення й інформації в Секретаріяті гімназії (Дрогобич, вул. Івана) від 11-го червня кождого дня перед полуднем.

1844 4—6 УПРАВА

Подяка.

Горем прибиті по втраті найдорожшого і найліпшого мужа і батька, бл. п. Михайла Рибачека, складаємо отсею дорогою щиру подяку всім, котрі взяли участь в сумнім обряді похоронів. Зосібна складаємо глубоку подяку Високопреподобним Отцям: Лопатинському, Лишнякові, Дуткевичові, Туркевичови, Рудовичови, Децовичови, Громницькому, Застирцеви, Березинському, Костельникови, Василеви, Олиновичови, Пилипцеви, Скрутенови за молитви і ласкаву участь в похоронах, о. д-рови Я. Левицькому і Дуткевичеви за відслуження панахиди. Дякуємо за щирі і теплі надгробні слова Впр. о. д-рови Г. Костельникови та ученикови Покійного п. Семкови. Дякуємо хорам Тов. „Боян" під управою Вп. п. д-ра М. Волошина, духовного семинаря і гімназіяльної молодіжи. Дякуємо учительському зборові і молодіжи за участь в похоронах під проводом Вп. п. дир. Федіва. Вп. д-рови М. Панчишинови складаємо з глубини душі подяку за повну посвяти опіку в часі недуги Покійного.

1920 ЖІНКА і ДІТИ

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч.10

орган демократичної партії, „працює швидше від Лютра" й не думає чекати до літа з переведенням згаданого розпорядку, як на це годився його скинений попередник. Маркс уже тепер видав до заграничних представництв обіжник, щоби вони покінчили до серпня всі потрібні приготування в справі виконання прапорового розпорядку, а крім цього доручив німецьким представництвам в Еспанії й Америці, щоб вони на повитання німецької фльоти, що тепер вибралася у світову дорогу, вивішували вже ново приписані старі державні прапори. В Барсельоні, куди перш усього прибули німецькі моряки, мали вже старі прапори, — в кілька тижнів по уступленню Лютра.

Нове правительство не думає теж резиґнувати в справі закона про відшкодування бувших німецьких пануючих домів і обдумує тепер спосіб, як би його переперти в парляменті ще перед всенароднім голосуванням, що має відбутися 20. червня, при помочі звичайної більшости. З дотеперішних настроїв можна було думати, що це Марксові, при його добрих звязках з соціял-демократами, таки вдасться, одначе тепер ситуація знов загострилася у звязку з оголошенням приватної кореспонденції між президентом Гінденбурґом і його головним виборцем, б. пруським міністром Лєблем, що намовив його до написання приватного листа в справі пропонованого в законопроєкті вивласнення маєтків б. німецьких пануючих домів і використав цей лист у своїй аґітації проти всенародного референдума. Хоч лист Гінденбурґа виразно приватний, одначе він так різко виступає проти „замахів на приватну власність", а в обороні „моралі, права та традиції", називаючи всенародне голосування в справі вивласнення „велико несправедливістю й грубою невдячністю супроти власної традиції", що ним наново розворушилися ліві республиканські партії й заповідають гострі виступи в парляменті, що саме тепер зібрався на наради після святочного відпочинку.

Самі Зелені свята перейшли під знаком великих здвигів комуністичних і націоналістичних військових організацій, що відбулися рівночасно у Берліні та в Дісельдорфі. У Берліні зіхалися комуністичні „Червоні фронтовики" (Roter Frontkämpferbund), у Дісельдорфі фронтові вояки Штальгельму. Обидва здвиги відбулися спокійно, коли не рахувати невеликих сцисій у Найкельні й комуністичних демонстрацій у червоному Дісельдорфі. На комуністичний здвиг прибуло коло 25.000 душ, хоч сподівалися приїзду потрібного числа, бо комуністичний військовий союз числить кругло 100.000 членів. У зїзді Штальгельму, що має до міліона членів, взяло участь понад 80.000 самих фронтових вояків, бувших підофіцерів і офіцерів, з усіх сторін Німеччини. Комуністичний здвиг відбувся під кличем: „будьте вояками революції!", здвиг Штальгельму під кличем: „Усе для держави". На комуністичний здвиг явилися представники московських професіональних спілок, що передали велику червону хоругов з написом: „Піонірам боротьби за волю. Будьте все готові", й відпоручники республиканського (соціялістично-демократичного) „Reichsbanner-a", що мали нагоду вислухати революційної промови комуністичного провідника Тельмана, що заповідав „близькі кріваві бої за волю пролетаріяту" (bevorstehende blutige Kämpfe... zum Siege des Proletariats) й готовість червоних фронтовиків у кожній хвилині перейти з „Gewehr bei Fus" до „Gewehr über" і перевести в діло революційну теорію.

Рівночасно з тими військовими здвигами відбулися на Шлеську великі зїзди двох впливових німецьких національних організацій „Товариства заграничних Німців" („Verein für das Deutschtum im Ausland") і „Оборонного німецького союза" („Der deutsche Schutzbund"), на яких було по кільканацять тисяч членів і учасників. На останньому з них промовляв між иншими д-р М. Г. Бем про значіння меншостей для будучої конфіґурації середньої й східної Европи.

Загалом уже від минулого року Німеччина захоплена й занята улаштуванням вистав і зїздів так, що саме правительство мусіло минулої осени спинювати активність у тім напрямі з огляду на тяжку економічну крізу. От і тепер (на протязі травня) відбулися між иншим зїзди бібліотекарів, діячів народньої освіти (в Штетіні), фільольоґів (від 28. V. в Ерфурті), ботаніків (у Штутґарті), прихильників фільмового мистецтва (в Берліні), Пен-клюбу і т. д. В найближчому часі відбудуться ще між иншим „Інтернаціональний музично-науковий конгрес" („Union Musicologique") у Любеці (22—24 го червня) і святочне отворення німецького „Етнографічного Музею" (Museum für Völkerkunde) в Берліні (26. червня), на яке мають зїхатися представники з усього світа. Дуже булоб бажано, щоб наші політичні, фахові й наукові організації та інституції брали також участь у таких конгресах і, коли неможливо висилати власних делегатів з краю, то щоб користувалися силами нашої закордонної еміґрації й висилали привітні письма й телеграми. Другі народи роблять з цього частий ужиток і от тепер по 700-літтю вільного міста Любеки приїхали представники навіть таких народів (як нпр. Литовці), що з цим містом ніколи не мали нічого спільного.

В останніх днях відбулися: важне голосування в справі прилучення Шавмбурґ-Ліппе до Прусії, вибори в Шлезвіґу й перевибір батьківських комітетів, але про це вже в найближчій кореспонденції. **Н. Я.**

Ювилей школи Шашкевича.

Сороклітний ювилей істнування школи ім. М. Шашкевича у Львові. Хто її не знає! Таж це одинока державна народня школа з українською мовою навчання в цілому Львові! Знають її не лишень Українці і Поляки, але знають і в світі про її уміщення, розбудову і вивінування. Хто приїде з Европи чи зза Океану, а цікавиться культурою і просвітою, той спішить поглянути — на сором громаді міста Львова, його президентові і радним — на школу Шашкевича.

Розбудова цеї школи не відповідає найпримітивнішим вимогам шкільної гігієни. Кімнати тісні, темні, цілий день освічувані електричним світлом, наслідком чого учителі й дітвора в 75 проц. хорують на очі. Повітря коридорів і подвіря — ніякого, Лавки — передпотопової системи. Цей будинок не надається навіть на тюрму, а хіба тільки на магазин вугля і на розплодок чуми, але не на школу, що нераз констатували ріжні лікарські комісії і візитації п. інспекторів.

Одначе серця „президентів і радних", в руках котрих доля цеї школи, закаменілі. На ріжні представлення і меморіяли нічого не відповідають або просто кплять собі з них! До цеї школи ходить найбідніша дітвора, бо хто може — посилає свої діти до приватних шкіл, або вчить їх приватно дома.

Ця найбідніша дітвора святкувала дня 5. червня 1926 р. в гостинно відступленій салі Лисенка 40-літний ювилей істнування школи ім. М. Шашкевича. Свято це відсвятковано концертом, який складався в двох частей. І. часть: кантата, вступне слово, деклямації, хори і руханкові вправи. II. часть: пєса „в Чужім пірю" М. Підгірянки, відіграна дітворою. Як перша, так і друга часть випала на причуд гарно. З бувших учеників ніхто не причинився до цього ювилею. В першій части заслугували на увагу: Коваликівна своїм сольом, ученик VII. кл. деклямацією „В день Свята Маркіянової Школи" (Чарнецького) і руханкові вправи, як також коротке зіставлення боротьби за основання цеї школи. У виставі „В чужім пірю" найкраще грали: Сушківна (вітер), Коваликівна (сверщок). Балет випав незвичайно гарно. За все те належиться подяка учительському зборові за вложену ним працю. Так і видко було працю і батьківську опіку!

До звеличання свята багато причинився своєю присутністю екси. митрополит Шептицький. Дітвора сходилася до нього, як овечки до пастиря і питала: „А чи отець прийдуть ще до нас"? Митрополит вдавався дуже радо в розмову з тими найменшими. На ювилею був і президент міста Львова Йосиф Найман та кількох радних, а також багато представників українських установ, та ріжні шкільні делеґації. Зате мало було бувших учеників школи Шашкевича.

Це свято випало загалом дуже гарно. Дай Боже, щоби ми в 50-літні роковини істнування школи Шашкевича святкували це свято, як слушно згадав один учитель у вступнім слові — вже в своїй хаті.

Присутній.

Відгуки дня.

Де їхати?

Дивлюся крізь вікна на сонцем залиті вулиці і жаль мене збирає. Вакаційний сезон за порогом, а в мене ще ніякого пляну, де цього року виїхати. Остенда, Біяріц, Ніцца, Каіро, чи може десь ближче: Маріенбад, Карльсбад, або Сопоти?!...

Якось так цілий рік відтягав, відтягав, думаю, вже в літі вирішу, куди їхати. А тут і літо прийшло, а я ще не рішився. По правді кажучи, то тяжко на щось і рішитися.

Остенда булаб добра. Має залізничу стацію в місці і купілі незгірші. Біяріц теж гарне, а тепер сидить там князь Уельсу і певно більше грає в рулетку, як печеться на сонці. Ніцца має погідне небо і полудневі овочі, але Орест Ордан стільки мені наоповідав про прекрасний і великий цвинтар, що мене трохи ляк збиває. Хто тільки трохи недомагає на груди, там може легко остатися на втіху журналістів, які люблять українські написи на гробах. Каіро — добре місце, але там ще з часів Тутенкгамена задержалось багато крокодилів, які довготою нагадують вступні статті, а кровожадністю олівець цензора, який їх счеркує для полекші читачів.

Остається ще Маріенбад, Карльсбад і Сопоти.

До Маріенбаду не поїду, бо я не політик і не потребую відтовщення. До Карльсбаду їде вже головний редактор, а я, якби й мав забагато жовчі, то не потребую її позбуватися, бо вона мені потрібна до малих фейлєтонів. До Сопотів не вибираюся, бо там щороку така маса Українців, що ти ще не виїхав зі Львова, а вже тебе обмовляють у Сопотах, і ще не відвів до хати дівчини, а вже знає про це цілий Львів.

Виходить з цього, що ні одно з тих місць не надається на вакації. Треба буде ймовірно остати в краю, тим більше, що ні пашпорту, ні запомоги з каси хорих мені не надіятись.

Пашпорт у наші часи це просто недосяжна мрія... для обивателя другої категорії і то найнищої ранги. Ріжниці тут такі, як були колись між військом і цивілями. Після римокатолика йде Поляк мойсейової віри, потім ріжні домашні звірята і предмети, опісля довший час нічого і аж тоді щойно: „Караїм".

Що-до Каси Хорих, то ані думати про запомогу. Ще якби чоловік був директором банку і мав пару тисячок пенсії, може збудив би співчуття до себе, але письменник!? Що найвище можна числити на маґістратський похорон.

Значить остаю в краю. Але взявши під розвагу всі наші літниска, живці і т. г. діри, бачу, що вони не дадуть мені нічого крім сонця (як погода), води (як тепло), кепського харчу і темного мешкання.

Сонце світить всюди.

Вода загріється всюди.

Кепський харч є на місці.

Темне мешкання маю під рукою.

Їхати, чи ні?!...

Ні!... Остаю у Львові і беру абонамент на Світезі або Залізній Воді.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Пригадка.** В понеділок, дня 14. червня 1926 р. відбудеться заходом Народньої Орґанізації Українців м. Львова в салі Муз. Тов-а ім. М. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5. шкільне віче. Реферат на тему: „Якої школи нам треба в звязку з теперішним нашим політичним і економічним положенням?" виголосить дир. Михайло Галущинський. З огляду на вагу справ, які будуть обговорені на вічу, повинно львівське громадянство явитися на вічу як найчисленніше. Початок віча точно в год. пів до 7. вечером.

— **Митр. Шептицький у „Просвіті" на Знесінню.** Дня 10-го ц. м. з нагоди Храмового Свята на Знесінню, митрополит Шептицький зайшов до тамошньої читальні „Просвіти" і поблагословив домівку та присутніх, — за що Виділ висловлює свою глибоку подяку Найвищому Достойникові своєї Церкви.

— **За один сотик.** Конфлікт львівських пекарів з маґістратом закінчений. Маґістрат, після енерґійної боротьби, признав пекарем 1 сот. підвишки на хлібі. Отже віднині одно кільо хліба з житної (60 проц.) муки у крамницях коштує 52 с., у пекарнях 50, булки без зміни 5 с., у пекарнях 4 і пів.

— **Іспит зрілости** в українській приватній ґімназії в Рогатині відбувся в днях 4—8 червня ц. р. перед державною іспитовою комісією, зложеною з учителів VIII. кляси приватної рогатинської української ґімназії, під проводом делеґата кураторії д-ра Володимира Левицького. — На 32 учнів VIII. кляси допущено до письменного іспиту всіх. Внаслідок неґативного висліду матуральних вправ не допущено до устного іспиту зрілости одного абітурієнта. — Іспит зрілости здали: Бабюк Роман, Басядинський Степан, Бернштайн Ізер, Білан Григорій, Блюменрайх Йоель, Бойкевич Іван, Булка Ярослав, Волечук Модест, Гольд Мехель, Демчишин Лев, Дикий Теофіль, Дудкевич Роман, Каменецький Осип, Костирка Олександер, Кривень Григорій, Лисяк Юліян, Матусяк Володимир, Пиріг Василь, Пиріг Михайло Рибчаковський Антін, Руденський Володимир, Сальомон Цаллель, Сандурський Роман, Стек Роман, Цюь Остап, Шляйхер Сосе, Шміґель Григорій, Щуровський Роман. — Перепало при іспиті зрілости трьох абітурієнтів. — Увесь час прислухувався устному іспитові зрілости делеґат кружка УПТ. і голова комітету батьків. — Після іспиту зрілости попращали матуристи і молодь ґімназії матуральну комісію і предсідника д-ра В. Левицького святково в ґімнастичній салі ґімназії.

— **Іспит зрілости** в приватній коедукаційній ґімназії У. П. Т. в Яворові (з правом прилюдности) відбувся в днях 7—9 червня під проводом директора місцевої державної польської ґімназії, Л. Тужеї. Іспит склали: 1. Айхлер Мартин, 2. Баглай Володимир, 3. Горницька Мирослава, 4. Горницька Стефанія, 5. Горошко Степан, 6. Гридовий Осип, 7. Гуміняк Ярослав, 8. Ґросфельд Бернард, 9. Дзиковський Олекса, 10. Куланець Кость, 11. Левицький Богдан, 12. Мацула Гаврило, 13. Медвецький Олекса, 14. Павлів Володимир, 15. Прийма Володимир, 16. Прийма Михайло, 17. Тиндик Петро, 18. Туранський Осип, 19. Худик Лев, 20 Чуйко Іван

присмирення розбішених єгипетських ксенофобів.

Виявити свою силу на те, щоб — не потребувати нею користуватися; послугуватися дипльоматією і союзами — без страху перед замітами імперіялізму і мілітаризму: ось шлях, на якому уряд Його Британського Величества ще раз дійшов до поставленої собі мети.

II.

Єгипет сам по собі не має для Англії абсолютного, рішаючого значіння; коли не числити безплідних пустинь, то це країна менша Бельгії, з людністю коло 15 мілїонів — себто дрібний шматок у порівнанні з 450 мілїонами людности Британської Імперії; добрих девять десятих частей єгипетського населення — неграмотні варвари, надихані музулманською ненавистю до всіх іновірців. Але Єгипет межує з Суецьким каналом і Англія не може видати зі своїх рук нагляд над каналом. Аби Британська Імперія могла істнувати, вона мусить щонайменше мати запевнену змогу лучби, комунікації між усіми своїми частями. Єгипетський нарід може робити у себе дома все, що йому до вподоби — але він не може вимагати, щоби Велика Британія — той Рим новочасний — добровільно здала Єгиптові головну життєву артерію свого організму, Суец. На тій точці Англія непримирима, без ріжниці кляс і партій.

Тут річ не в урядовій чи шкільній мові і не в такій або инакшій красі єгипетського державного прапора. Тут річ у чомусь безконечно важнішому для всіх народів білої раси, західної культури: Pax Britannica є у грі. Як колись Pax Romana запевняла безпеку людям і народам довкола Середземного моря, так нині Pax Britannica гарантує безпеку білих одиниць і народів на всіх океанах. Британська флота — у тому нема найменшого сумніву — є нині одним з головних факторів ладу в світі, і без нього варварство з усіми видами піратства й розбишацтва знов підняло би голову здовж дуже далеких і менше далеких берегів Азії й Африки.

Віддати владу над Суецьким Каналом негро-семітському музулманському Єгиптові булоб однозначне з поваленням одної з основ теперішнього значіння білих народів у часі і просторі. Компромісу тут не може бути.

А не буде компромісу, то що? Яку дорогу знайде Англія, котра не тільки хоче, а й уміє володіти, до рішення єгипетського спору?

Покищо вона заходиться ізолювати єгипетський націоналізм, відтягаючи йому союзників, заключаючи угоду з Туреччиною. З цього боку Англії нині дуже на руку франко-еспанська перемога в Мароку і ліквідація друзівського повстання в Сирії.

З другої сторони Англія буде ймовірно далі розвивати свою політику вишукування й насаджування друзів серед самої єгипетської людности: метода, яка довела до цінних удач у південній Африці, в Ірляндії, деинде ще. Англія вміє прихиляти собі елементи — здавалось би абсолютно ворожі. Разити непримиримих, і віддавати владу в руки їх більше уступчивих братів — ось одна з фортун британської політичної традиції, основаної на династичній тяглости і на постійности політично активних складників нації.

III.

Останню точку зазначив як годі краще урядовий орган робітничої партії, Daily Herald; тому кілька днів читали ми в ньому заяву, що Англія готова уступити Єгиптові в усьому — в одному тільки питанні запоруки й охорони для Суецького Каналу ні один Англієць не може ні на крок поступитися.

Читали ми ту заяву робітничого органу, зложену для підкріплення імперіялістичного консервативного кабінету — з почуттям самозрозумілого подиву для англійської нації тай, признаємось, не без деякої

зависти. Ми думали про деякі факти з української дійсности, які були і є — не без аналогії із щойно описаними фактами англійської дійсности. Чи позволите сказати про те кілька слів? Небагато.

Що таке, з політичного і історичного становища глядячи, — Чорне Море без влади над Проливами? Ніщо більше як велике озеро, ще й доволі неприятне. Натомість із Проливами Чорне Море для України і її Hinterland-ів — один з ключів до економічної незалежности і до великодержавної міжнародньої ранги. Не даром же перли на Проливи давні наші князі, Святослави, і наші козаки, і їх поневільні спадкоємці, всеросійські імператори німецької крови. Тяг той, з геополітичних потреб зроджений, був сильніший від змін династій і державних порядків. Ніхто тому тягові в останніх двох віках так не противився, як Велика Британія; але й ніхто чужий так глибоко його не розумів, як британські державні мужі. Треба було аж звиродні́лого українського відростка Терещенка (загр. міністра трагікомічного Керенського), щоб тягу того не зрозуміти. В часі, коли над соціялістично-ліберальним „тимчасовим урядом" уже все валилося, наш Терещенко м.ло чим так сердечно журився, як тим, аби відвернути від свого „поступового" уряду підозріння, що він буцім-то хоче Проливів! Він бігав з тим — смішний і бідолашний! — раз ураз до кого? — згадайте — до британського амбасадора Беченена. З палючою іронією і з бездонною погордою оповідає Беченен про це в своїх споминах про 1917 рік у Петрограді... Мало цього.

Що таке Україна без влади над Кримом із Севастопільською кріпостю (тай, мимоходом згадуючи: Ніщо инше як другорядна держава, в роді такої Румунії або Польщі. Без Криму Українська Держава не може навіть на Чорному морі сказати такого слова, яке прислугує нпр. Румунії. Так воно, а проте — чим саме раз-у-раз клопотались українські Центральні Ради, Малі Ради, міністри, президенти, дипльомати зараз після проголошення української самостійности? І з чим їх представники раз-у-раз бігали до всесильного тоді німецького командування? Вони страшенно зворушливо журились, щоби, Боже борони, не прилучено Криму до української держави і ненарушено тим святого права нащадків орди до „самоозначення".

Бідолашні, безнадійні, сліпорождені дітваки!

В. Левицький.

З преси.

Полєміка між „Нов. Часом" і „Гром. Голосом". — Справа урядової мови в українських приватних школах. — „Жиди і ми". — Проповідь антисемітизму.

В останніх часах львівський „Новий Час" присвятив багато уваги шкільній справі взагалі, а українському приватному шкільництву зокрема, накликуючи чесних людей до моральної санації в тій ділянці. Офіціоз соціялістично-радикальної партії „Громадський Голос", зупиняючись на видвигненій „Новим Часом" справі, зводить її на манівці, ставлячи ту справу „неясно" під кутом своєї вибуялої партійности. Хто допустив до зовнішнього й внутрішнього польського урядування в українських приватних школах? На те „Гром Голос" дає таку відповідь:

„Хіба не товариші п. Палія (ред. „Нового Часу", котрі голосували за тим, щоби погодитися з „фактичним" станом у школах і приняти польське урядування? Хіба не пп. В. Целевич, Д. Левицький є президією УПТ.? І чи це не деморалізація, коли прилюдно ставиться опозиційно, а рівночасно сидиться разом в одній Центральнім Комітеті УНДО?"

Відповідь на відповідь. Дає її ред. Паліїв в ч. 41 з 13. ц. м. під різким написом: „Проти бандитизму", стверджуючи на основі протоколів УПТ., що в р. 1924, коли рішалася справа польського урядування в українських приватних школах, ані В. Целевич, ані д-р Д. Левицький не належали до президії УПТ., а навпаки належали до неї гол. секретар рад. партії п. Осип Навроцький і член Гол. Управи тієї партії п. Мих. Матчак. Не тільки належали, але й були тими, що переважили думку за тим, щоби погодитися з „фактичним" станом всупереч становищу Гол. Управи УПТ. На денному порядку засідання Гол. Управи УПТ. в дні 10. вересня 1924 найшлося внесення, в якому говориться, що

„в міру конечної потреби для заховання (себто збереження! — Ред.) школи, дозволяється управам шкіл і виконувати згаданий розпорядок (Кураторії з 21. березня 1924) у зносинах зі шкільною владою, задержуючи український характер школи у зносинах до учеників (повинно бути: у відносинах до учеників або у зносинах з учениками! — Ред.) і родичів".

В дискусії спротивилися цьому пп. М. Білецька, Ів. Герасимович і дир. Мороз, а за те обстоювали таку стилізацію пп. Матчак і Навроцький. Цитований протокол говорить про це так:

„П. Матчак обстоює стилізацію письма, а то по тій причині (має бути: з тої причини! — Ред.), щоби зробити конечне мінімум (себто, щоби виконати! — Ред.) з того, чого жадають шкільні власти, щоб задержати наші школи".

П. Навроцький є за стилізацією предложеного письма, бо в цьому випадку президія є тільки виконавчим органом Гол. Управи".

Предложену стилізацію ухвалено між иншими голосами пп. Навроцького і Матчака. Очевидно, „головних виновників" введення польського урядування до українських шкіл там не було, бо вони не належали тоді до Гол. Управи УПТ.

„В той спосіб — пише „Нов. Час" ведуть політику радикали. Кидають нікчемні калюмнії, щоби тільки скомпромітувати другу партію, в їх уяві їм ворожу. А таких засобів боротьби придержується радикальна партія від довшого вже часу".

„По суті відповідь „Нового Часу" наскрізь правильна, на жаль — її форма занадто „полемічна" і тому в деякій мірі обнижує вартість відповіди.

Щож торкається порушеної в статтях „Нов. Часу" справи польського урядування в українських школах та введення викладів деяких предметів у польській мові, то справді крайна пора скінчити з цею аномалією, яка є зрештою самовільним вибриком б. мін. освіти проф. Ст. Грабського.

Як було до передбачення, нагінка жидівської преси і жидівських політиків на український народ з приводу огидного вбивства от. Петлюри, вже викликує відємні для Жидів і не зовсім бажані наслідки. „Нова Зоря" орган Українська Християнська Організація", що в останньому часі починає все більше поширюватися, в числі 24 з 13-го ц. м. містить антисемітську статтю „Жиди і ми", в якій атакує теперішню й минулу поведінку Жидів на нашій землі.

„Яку ролю грали і грають у нас Жиди? Чи маємо пригадувати давних Зельманів? Чи маємо вичисляти ті міліони наших селян, котрі пішли з торбами завдяки жидівським пявкам? Чи не звісні на весь світ жидівські корчми? Чи не через Жидів повисло десятки тисяч наших невинних людей в часі війни за жидівською Австрії? Чи не бачили, от хотяй би у Львові, хто бив до крови наших священиків, нашу світську інтелігенцію, наших селян і робітників, ведених австрійськими опришками до ріжних вязниць і таборів. А становище Жидів в часі польсько-української війни? А поведення Жидів на Великій Україні в часі українсько-большевицької війни? А комуністичні чрезвичайки чи не були в жидівських руках?"

Жиди повинні не тільки кричати про погроми, які зрештою в своїм часі були у всіх державах, де живуть Жиди, але й шукати їх причини.

„Український нарід, як християнський, вирозумілий, добрий, згідливий і толерантний. Не треба його тільки дразнит., провокувати, доводити до крайности. Про те повинні Жиди завсіди памятати, хочуть розсіяні серед широких українських мас. Жидам, як чесним співгорожанам, як чесним сусідам, не спаде волос з голови на українській землі. Та Жиди як лихварі, як большевицькі комісарі, як члени чрезвичайок, як корчмарі й гапапаси, як посіпаки наших плянтаторів, будуть і мусять жити завсігди в страху перед непримиростями.

Виявлений тепер настрій жидівства до нашої нації не повинен і для нас остати без науки. Показується, що Жид боїться і шанує тільки того, хто має силу. Слабих він копає. Нашим обовязком проте подбати, щоби й ми стали сильними, щоби й нас вони респектували. А до того дійдемо тільки одним шляхом: Стараймося обходитися без Жидів. Купуймо тільки в своїх кооперативах, оминаймо корчми, даваймо заробляти тільки своїм людям і збогачуймо тільки себе, а не ворожих нам людей.

Коли доведемо до того, тоді й Жиди будуть мати перед нами респект, не відважаться нас на нашій землі провокувати й зневажати".

Крім того, як подає жидівська преса, в Рівному на Волині на вістку про огидне вбивство С. Петлюри російським Жидом Шварцбартом — мало що не прийшло до чинного виступу українського населення проти Жидів.

Отже єдиним наслідком безосновного й наклепницького становища жидівської преси є зріст антисемітських настроїв серед українського населення і назрівання боротьби між українським і жидівським населенням. Очевидно, такий оборот справи не є бажаний ні для нас, ні тим більше для Жидів. Розуміючи обурення українського населення з приводу становища жидівської преси і жидівських політиків, одночасно вважаємо, що всякі крайности є шкідливі. Тому й проповідництво антисемітизму є безумовно шкідливе.

З останніх подій у Німеччині.

Новий кабінет працює скорше від Лютрового. — Справа державного прапору й відшкодування б. пануючих домів. — Лист през. Гінденбурґа до Лебля. — Зеленосвятні здвиги „Червоних фронтовиків" і „Штальгельму". — Німецькі зізди. — Ювилей Любеки.

(Від власного кореспондента.)

Берлін, 8. червня 1926.

Після повалення кабінету Лютра а радше самої особи канцлера, розбурхані хвилі партійної агресивности знов успокоїлися, хоч парляментарна ситуація в нічім не змінилася й Маркс перебрав без зміни всю спадщину свого попередника. Нове правительство не змінило теж свого становища і в справі офіціяльного привернення старих державних колірів для заграничних приморських дипльоматичних представництв, ізза чого Лютер мусів уступити, й признало правосильність старого розпорядку, відкладаючи справу остаточного вирішення вигляду й колірів державного прапору на пізніше, коли будуть готові пропозиції окремої комісії, зложеної з політиків і геральдиків. Навпаки, Маркс, як пише офіціяльний